טו: דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

אימא לקטלא הוא דאתא. מימה דמשמע דלא לקטלא אתא תו לא דרשינן מיניה כמיתת בעליס כך מיתת השור ומימה הא גבי רובע דדרש לעיל מדאיתקיש וכ"מ משום דחדא מיתה כתיב אתרוייהו דכתיב והרגת את האשה ואת הבהמה הא גבי שוכב דרשינן מדאיתקיש אע"ג דכתיב מיתה בכל חד באפי נפשיה ואיש כי יתן שכבתו בבהמה מות יומת וגו' וי"ל דהתם בהמה כתיב בתריה לאקשויי בהמה לאיש אבל הכא כתיב שור ברישא והדר בעלים לאקשויי בעלים לשור ולא שור לבעלים אי לאו משום דמייתר דלא איצטריך לגופיה וא"ת והא אכתי איצטריך יומת למיתה בידי שמים כדדרשינן בהלו נערות (כתובות לו: ופס) לפי שמלינו מומתין בידי שמים נותנין ממון ומתכפר להם שנאמר ואם כופר יושת עליו וי"ל דאי למיתה בידי שמים לחוד אתא הל"ל יומת אבל יומת משמע בכ"ד לכך מוקמינ ליה למיתה ממש אי לכמיתת בעליס כך מיתת השור ומ"מ כי מוקמינן ליה לכמיתת בעליס כו' דרשינן נמי מיתה בידי שמים דאין מקבלת יוצא מידי פשוטו דמשמע דבעליס חייבין מיתה ועי"ל דה"פ ואימא לקטלא נמי הוא דאתא ולא למעוטי דרשה דכמיתת בעליס כך מיתת השור קא אתי דקדרשינן ליה נמי מדאיתקש: **שור** שיני בבהמה. אים שיני לא קמיבעיא ליה כדמוכח בסמוך דדרש אם בהמה אם אים מה אים בכ"ג משמע דאים פשיטא ליה אע"ג דאכתי לא מכתב קרא דושפטו העדה והצילו העדה (במדבר לה) מ"מ כיון דתקון יתרו סנהדראות שמעת דמילתא סנהדרי קטנה נמי לדיני נפשות תקון וא"ת ומאי קמיבעיא ליה משור שיני דמ"ג מיהא מאי דהוה הוה [1]וכן קשה בפ"ב דמסכת ע"ז (דף לד.) במה שימש משה כל ז' ימי המילואים ושמא מיבעיי ליה למיסבר קראי כדאשכחן פ"ק דיומא (דף ה. ופס) גבי כילד הלביש: **מי** נמרי' שעה דדורות או לא. תימה הא אפילו דורות מדורות לא יליפינן לעיל דמיבעיי לן קרא לרובע וגרבע ושור הנסקל וי"ל דהכא אית לן למילף טפי משום דכל דיני סקילה יליפינן לקמן מסיני בפרק נגמר הדין (דף מה.) מגיין שבחייה הוא ת"ל ירה מגיין שבסקילה ת"ל סקול:

והברדלם. פ"ה פוטוי"ם ולא משמע כן לאותו

אימא לקטלא הוא דאתא א"כ ליכתוב וגם בעליו ולישתוק אי כתב רחמנא הכי הוה אמינא בסקילה בסקילה ס"ד קטל איהו בסייף ממונו בסקילה ודילמא האי דכתב רחמנא יומת לאקולי עילויה לאפוקי מסייף לחנק [6]הניחא למאן דאמר חנק חמור אלא למאן דאמר חנק קיל מאי איכא למימר לא ס"ד דכתיב [1]אם כופר יושת עליו ואי ס"ד בר קטלא הוא והכתיב [2]לא תקחו כופר לנפש רוצח אדרבה משום היא גופה קטל איהו לא תיסגי ליה בממונא אלא בקטלא קטל שורו ליפרוק נפשיה בממונא אלא אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא [3]מות יומת המכה רוצח הוא על רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו איבעיא להו שור סיני בכמה [4]מי גמר שעה מדורות או לא תא שמע דתני רמי בר יחזקאל [4]אם בהמה אם איש לא יחיה מה איש בכ"ג אף בהמה בכ"ג: הארי והזאב כו': אמר ר"ל [7]והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא אלמא קסבר [5]יש להן תרבות ויש להן בעלים רבי יוחנן אמר אע"פ שלא המיתו אלמא קסבר אין להם תרבות ואין להם בעלים תנן [6]רבי אליעזר אומר כל הקודם להורגן זכה בשלמא לר' יוחנן למאי זכה זכה לעורן אלא לר"ל למאי זכה כיון שהמיתו שוינהו רבנן כמאן דגמר דינייהו ואיסורי הנאה נינהו מאי זכה זכה לשמים תניא כוותיה דר"ל [7]אחד שור שהמית ואחד בהמה וחיה שהמיתו בכ"ג ר' אליעזר אומר שור שהמית בעשרים ושלשה ושאר בהמה וחיה שהמיתו כל הקודם להורגן זכה בהן לשמים: ר"ע אומר כו': ר"ע היינו ת"ק איכא ביניידו נחש: אין דנין כו': האי שבט דחטא במאי אילימא שבט שחלל את השבת אימר דפליג רחמנא בין יחידים למרובין לענין עבודת כוכבים בשאר מצות מי פליג אלא [2]בשבט שהודח למימרא דבדינא דרבים דיינינן ליה כמאן לא כרבי יאשיה ולא כרבי יונתן דתניא עד כמה עושין עיר הנדחת מי' ועד ק' דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר [3]מק' ועד רובו של שבט ואפילו ר' יונתן לא קאמר אלא רובו אבל כולו לא אמר רב מתנה הכא

בנשיא

דברי הכל: **לענין ע"ז.** חלק בין יחידים למרובים דעיר הנדחת בעי סנהדרי גדולה כדילוף לקמן (דף טז.) ויחיד נידון בכ"ג דכתיב (דברים יז) והוצאת את האיש ההוא וגו' אל שעריך ב"ד שבשעריך: **למימרא.** דשבט שלם שהודח בדינא דרבים דיינינן ליה כדינא דעיר הנדחת דמיקרי מרובין דיינינן ליה בסייף ובסנהדרי גדולה: **מעשרה ועד מאה.** בעיר מעשרה לא מקרי עיר וטפי ממאה נפקא מתורת עיר והוו להו ליבור ובליבור לא כתיב סייף הלכך כל ח' נידון בפני עצמו ובסקילה:

בנשיא

ור' יוחנן **אמר אע"פ** שלא המיתו. אדר"ל דמתני' קאי דקסבר [6](לית) להם בעליס ואיתה בכפ"ק דב"ק (דף טו:)

תנן ר"ל אומר בזמן שאם בני תרבות אינן מועדים ואומר ר"ת דהתם גרס ר' אליעזר שמזכיו אחר ר"מ התם בגמרא והכא ר' אליעזר שהוא קודם ר"ע ומיהו אכתי קשה דהתם תנן והנחש מועד לעולם אליבא דר"ע והכא קאמר ריש לקיש והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא דיש להם תרבות ויש להם בעליס אפי' נחש ושמא יש לחלק דלענין דאין להורגן כל הקודם קאמר הכא דיש להם תרבות אפי' נחש אבל לא לענין מזק שלם ועוד אר"ת תרבות דהתם הוא שגידלם בביתו ותרבות דהכא [8] היינו בקשורים בשלשלאות כגון אדי בגוארכי שלו דאין להורגם אלא כשהמיתו אפי' נחש[8]: **מאי** זכה זכה לעורן. במרובה (ב"ק דף פ: ופס) גבי תמול כולהו מודו דזכה אליבא דר"ל. הא דלא תשיב הך ברייתא החולן (יבמות דף לו. ופס) בהדי תלת דהלכה כר"ל משום דהכא אליבא דר"ל פליגי: **מעשרה** עד ק'. הא דלמר תשיב עיר בק' ולמר בעשרה נראה דפליגי בקרא דעמוס ה' דכתיב העיר היוצאת אלף תשאיר מאה והיוצאת מאה תשאיר עשרה:

מה

עין משפט נר מצוה

קכט א ב מיי' פ"ה מהל' סנהדרין הלכה כ: קל ג שם הלכה ח [וס"ד מהל' ע"ז הל' ג]:
קלא ד מיי' פ"ד מהל' ע"ז הלכה ג סמג עשין כג:

רבינו חננאל

א"ר זעירא לוד מיהודה היא ומפני מה אין מעברין כה. מפני שהן נפי הרוח ומיעוטי תורה. הפך אפוי וחמא ר' אחא בן פזי א"ל איזה עבדתוני מבזה רבנן: **דיני** נפשות בכ"ג. הרובע והנרבע בכ"ג. קא פסיק ותני רובע לא שנא רובע זכר ולא שנא רובע נקבה דמשמע כל רובע בין אשה שהביאה עליה בהמה בין איש שהביא עליו בהמה מיתתן בכ"ג. בשלמא אשה כתיב כה והרגת את האשה ואת הבהמה אלא איש מנא לן. ופשטוה מדכתיב כל שוכב עם בהמה מות יומת דלא הוה צריך דכתיב ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת. כל שוכב למה נאמר לא בא אלא לנשכב ומדאפקיה רחמנא בלשון שוכב ש"מ מה שוכב הוא ובהמתו בכ"ג אף משכב הוא ובהמתו בעשרים ושלשה. שור הנסקל בעשרים [ושלשה] שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת מה מיתת בעליו בכ"ג אף מיתת השור בכ"ג ואסיקנא אבל למקטליה על רציחת בהמתו ליכא למימר הכי דכתיב ביה בהורג עצמו קרא אחרינא מות יומת המכה רוצח הוא למה לי. אלא ללמוד כי על רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו: **הזאב** והדוב והארי והנמר והברדלם והנחש מיתתן בכ"ג. ר' אלעזר אומר כל הקודם להורגן זכה. אמר ריש לקיש והן שהמיתו. אבל לא המיתו לא. אלמא קסבר יש להן תרבות ויש להן בעלים. ותניא כוותיה דריש לקיש והאי דקתני ר' אלעזר כל הקודם להורגו זכה. תנא בהדיא זכה לשמים. ובין תנא קמא ובין ר' עקיבא איכא ביניידו נחש. ר' עקיבא אומר נחש אינו בכ"ג. והא נמי דתנן בפרק ר' אבות נזיקין הזאב והארי והדוב והנמר והברדלם והנחש הרי אלו מרעדין כו' ר' אלעזר אומר בזמן שהן כו'. א) כריש לקיש דייקא: **אין** דנין את השבט אלא בב"ד של שבעים ואחד. אוקמא רבינא במסקנא בשבט שהודח ואע"ג דתניא עד כמה עושין עיר הנדחת מעשרה ועד מאה דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר ממאה ועד רובו של שבט. הני מילי לקטלא דלא קטלינן ליה אלא בסקילה כדין יחיד אבל בדינא דרבים בע"א דיינינן ליה.

א) עי' כתוס' כתן ד"ה ור"י דהסמ כרי אליעזר ביו"ד אבל רביע דנרם לעל ר' אלעזר שפיר כתב דברים לקיש דייקא תוי"ק:

מסורת הש"ס

1) [לקמן נב: סד:], 2) [עי' תוס' ממחות יט: ד"ה ומשולל ועוד שם מ. ד"ה אלא שעם], 3) [לעיל כ:], 4) [תוספ' פ"ג], 5) [לעיל כ:], 6) [ועי' מ"ם תוס' חגיגה ז: ד"ה מ"ק], 7) [ל"ל לקן], 8) [וע"ע תוס' כ"ק טז: ד"ה ר"ל].

תורה אור השלם

1. אם כֹּפֶר יוּשַׁת עָלָיו
וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ כְּכֹל
אֲשֶׁר יוּשַׁת עָלָיו:
שמות כא ל
2. וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ
רֹצֵחַ אֲשֶׁר הוּא רָשָׁע
לָמוּת כִּי מוֹת יוּמָת:
במדבר לה לא
3. אוֹ בְאֵיבָה הִכֶּהוּ בְיָדוֹ
וַיָּמֹת מוֹת יוּמַת הַמַּכֶּה
רֹצֵחַ הוּא גֹאֵל הַדָּם יָמִית
אֶת הָרֹצֵחַ בִּפְגְעוֹ בוֹ:
במדבר לה כא
4. לֹא תָגוּר בּוֹ יְדֵכִי סָקוֹל
יִסָּקֵל אוֹ יָרֶה יִיָּרֶה אִם
בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה
בְּמָשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ
בָהָר: שמות יט יג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ור"י וכו' היינו בקשורים בשלשלאות. עי' ב"ק דף פ ע"ב תוס' ד"ה מותר:

לעזי רש"י

פוטוי"ש [פוטוי"ש]. חולדה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com